

Dư Âm Cuộc Chiến

Truyện ngắn của Nguyễn Ngọc Hoa

Trong nhà hàng Ninh Hòa, bốn người chúng tôi ngồi hai bên chiếc bàn hình chữ nhật. Trong khi tôi nghe chuyện nhiều hơn nói, ba người kia là Thoại, người chủ trương bán nguyệt san *Diễn đàn Tự do*; nhà văn Nguyễn thị Hoài Bích; và anh Trực chuyện trò rộn rã. Khi ông chủ nhà hàng nói giọng Nha Trang trong và cao đưa ra chai rượu vang đỏ Cabernet Sauvignon thứ hai, tôi bắt đầu thấy bụng óc ách vì đã nốc liền tù tì mấy lon Coca-Cola cho bớt đói. Tôi không uống rượu và lại “xấu máu đói”; đã gần bảy giờ tối, quá giờ ăn của tôi. Có lẽ anh Trực cũng biết thế, vì thỉnh thoảng anh đưa tay nhìn đồng hồ. Anh đang chờ một người bạn nào đó, nhưng không nói ra để dành ngạc nhiên cho tôi.

Quả nhiên, khoảng sau bảy giờ, một người đàn ông to lớn mập mạp đẩy cửa bước vào. Mặc dù chiều hè Hoa Thịnh Đốn nóng và ẩm, anh mặc bộ *com-lê* chạt ních, đầy đủ ba mảnh với áo *gi-lê* bên trong. Chưa kịp ngồi vào bàn anh đã cười ha hả đưa tay cho tôi bắt và nói oang oang,

“Mười mấy năm nay mới gặp lại cậu, nhưng tôi thấy cái bản mặt cậu vẫn ốm đói như ngày xưa. Ở trên xứ khí ho cò gáy North Dakota chắc thiếu bơ sữa ‘đế quốc’?”

“Nhìn thân hình núng na núng nính của anh, người ta biết ngay lý do tại sao,” gặp anh bất ngờ, tôi ngạc nhiên, nhưng lấy lại bình tĩnh cười hăng hắc và lắc lắc tay anh.

Người mới đến không phải ai xa lạ: anh Khanh, một trong mấy giáo sư đàn anh đã chỉ đường dẫn lối cho tôi trong những năm sinh viên tập tễnh đi dạy trường trung học tư. Đạo đó, anh học cao học Văn khoa ban Sử Địa, dạy học và viết báo, và nổi tiếng về biệt tài tán phét. Anh có thể “thuyết” liên tục hàng tiếng đồng hồ mà không cần dựa trên một đề tài nào cả. Anh chơi thân với anh Trực, hai người hay đùa giỡn chọc ghẹo nhau, và có lần anh Trực cùng tôi làm bài thơ,

*Ngồi buồn lại nhớ Đặng Phi Khanh,
Lúng lẳng bao năm trái ngọc hành,
Trưa nắng ra Chùa mang sáu chục,
Đêm dài ôm gối suốt năm canh.*

Quán “Cái Chùa,” tức là La Pagode, ở góc đường Lê Thánh Tôn và Tự Do, nơi gặp gỡ của giới ký giả và văn nghệ sĩ Sài gòn. Bài thơ đùa anh Khanh ra “Chùa” lúc nào cũng mang đúng 60 đồng, vừa đủ để trả tiền ly trà đá, và thích. . . *bắt bò lạc* là những cô sến quê mùa. Anh Trực cười tùm tùm “giới thiệu” anh Khanh với tôi,

“Khanh là tay nói láo và bịp giỏi nhất khu Eden này. Văn phòng luật sư của cậu ta độc quyền ở đây, chuyên trị mấy vụ ly dị lằng nhằng của dân tỵ nạn.”

Biết mình ở gần mà đến trễ, anh Khanh nghiêm mặt làm ra vẻ quan trọng biện bạch,

“Chiều nay tôi phải tiếp hai nhân viên FBI nên đóng cửa văn phòng trễ. Họ đến vấn kế tôi về vụ đêm hôm kia Phan văn Tiệp chủ tạp chí *Mai* chuyên đăng bài giải trí bên Garden Grove

thuộc California bị giết. Đang ngủ thì có người đổ xăng phóng hỏa đốt nhà, anh ta la hét kêu cứu om sòm trước khi chết ngạt vì khói.” FBI là cục Điều tra Liên bang Hoa kỳ.

“Sáng nay, FBI cũng đến tòa soạn *Diễn đàn Tự do* phỏng vấn tôi,” Thoại gật đầu, “Ai cũng biết vụ này do Việt nam Diệt Cộng Hưng quốc đảng (‘VNDCHQĐ’) gây ra, nhưng như bao nhiêu vụ trước, FBI và cảnh sát địa phương ra sức điều tra mà chưa tìm ra manh mối.”

VNDCHQĐ đã gửi thông cáo đến các báo Việt ngữ kể tội Tiệp làm kinh tài cho Việt Cộng (“VC”): hô hào, móc nối, và đăng quảng cáo dịch vụ “chuyển tiền” và “gửi hàng” về Việt nam trong kế hoạch quy mô moi túi dân tỵ nạn lấy tiền khuếch trương các cơ sở kinh tài của chúng ở Bắc Mỹ. Tiền đô la không bao giờ rời khỏi Hoa kỳ, và các thùng đồ “A,” “B,” và “C” không bao giờ xê dịch khỏi chỗ trưng bày trong tiệm. Ở bên nhà, chúng phát tiền Hồ Chí Minh và thùng đồ cũ soạn sẵn cho người nhận. VNDCHQĐ cảnh cáo đòi Tiệp phải chấm dứt, nhưng để gì mà ông bỏ qua món lợi béo bở ấy. Sau khi ông bị giết, họ ra thông cáo nhận trách nhiệm về hành động này.

* * *

VNDCHQĐ xuất hiện lần đầu ở Bắc Mỹ trước đó sáu năm. Tháng Sáu năm 1981, họ phóng hỏa đốt cơ sở một công ty làm ăn với VC và “gửi hàng” về Việt nam. Không tới một tháng sau, họ bắn “tên Việt gian” Dư Trọng Lang trước căn *apartment* của anh ở San Francisco; phát đạn xuyên qua động mạch ngay trên trái tim khiến anh chết tại chỗ.

Lang sinh năm 1953 là con của một sĩ quan cao cấp Việt nam Cộng hòa (“VNCH”). Anh sang Hoa kỳ du học tại đại học tư Oberlin College ở Oberlin thuộc Ohio và trong thời gian đi học, theo phe phản chiến Mỹ thân Cộng và tham gia biểu tình chống VNCH. Tốt nghiệp, anh về San Francisco làm cán sự xã hội tại trung tâm Định cư Người Tỵ nạn Đông dương, thực hiện báo *Cái Đình Làng* với chủ trương “vũ trang tư tưởng để khởi động chống mọi áp bức,” đăng lại các bài báo *Nhân dân* của Hà nội, và ủng hộ chính sách tàn ác của VC ở miền Nam. Anh và đồng bọn đem *Cái Đình Làng* và báo *Thái bình* của hội Người Việt Đoàn kết (tên chung của những nhóm thân Cộng ở ngoại quốc) tại Mỹ phân phát vào hộp thư trước nhà người Việt tại địa phương và gửi bưu điện đến người Việt ở những nơi khác.

Nhưng Lang chỉ là Cộng con tép riu, Cộng gộc *sếp sòng* Ngô văn Lý (và vợ Phan thị Liệu) vẫn nhởn nhơ làm chủ nhà hàng ở San Francisco. Gần ba năm sau, một buổi tối tháng Năm năm 1984, vợ chồng ông đi về đến nhà, vừa xuống xe thì một thanh niên nấp sau gốc cây bước ra chĩa súng bắn bốn phát. Bà vợ chết tại chỗ, và ông bị thương ở bụng, nhưng thoát chết.

Lý sinh năm 1912 tại Hải Phòng trong một gia đình nghèo mạt rệp, năm 17 tuổi rời quê nhà đi làm *cu-li* trên thương thuyền Pháp. Ông gia nhập đảng Cộng sản Pháp, học đọc và viết tiếng Việt và tiếng Pháp ở Paris, và nhập cư vào Hoa kỳ rồi học và làm nghề đầu bếp nhà hàng. Trở thành công dân Mỹ, ông cực lực hoạt động chống chính phủ VNCH dưới dù che của các nhóm phản chiến Hoa kỳ. Trong cuộc biểu tình phản chiến quy mô trước Đài Kỷ niệm Lincoln ở Hoa Thịnh Đốn tháng Mười năm 1967, ông được cho lên diễn đàn phát biểu. Nhưng sau ba phút đầu tiên của bài diễn văn, chân tướng Cộng sản của ông lộ ra quá rõ ràng khiến ban tổ chức hoảng hồn cúp máy vi âm.

Lý là chủ tịch lâu năm của hội Người Việt Đoàn kết tại Mỹ, ấn hành nguyệt san *Thái bình*, và theo dõi chặt chẽ lai lịch và địa chỉ các du học sinh VNCH. Ngay sau ngày 30 tháng Tư năm 1975, những sinh viên này nhận được điện tín, "*Nhà bình yên. Anh [Chị/Em/Con] yên tâm học tập.*" Nhiều người, trong đó có vài người bạn tôi, bị mắc lừa và trở nên thân Cộng vì *tuyệt chiêu* của ông. Riêng tôi, từ tháng đầu tiên định cư ở North Dakota, hàng tháng nhận được tờ *Thái bình* bốn trang cỡ lớn cho đến hai năm sau, khi báo chí Việt ngữ của dân tỵ nạn có cơ hội phát hành. Báo VC tuyên truyền láo khoét, nhưng trong hai năm trời là tờ báo Việt ngữ duy nhất tôi được đọc ở đất khách quê người. Tìm địa chỉ những người tỵ nạn ở Hoa kỳ khá dễ dàng, chỉ việc hỏi văn phòng giúp tìm thân nhân và đoàn tụ gia đình của hội Hồng thập tự Hoa kỳ sẽ được cung ứng ngay.

* * *

Trong thập niên 1980, có ít nhất 14 vụ trừng phạt của VNDCHQĐ trong các cộng đồng người Việt. Trong số người bị xử tội, có cả một người Mỹ – Edgar Levi Copperhead, giáo sư và trưởng ban vật lý của Đại học Tiểu bang California tại Fullerton. Không tới năm tháng sau khi vợ chồng Lý bị bắn, Copperhead bị bắn chết, nhưng trong bối cảnh khác biệt.

Copperhead sinh năm 1936 và đậu tiến sĩ vật lý nguyên tử tại Đại học Tiểu bang Pennsylvania. Năm 1977, ông thành lập "Ủy ban Hợp tác Khoa học với Việt nam" và từ đó mỗi năm đi Hà nội vài ba lần vì được VC thuê đọc băng từ tính chứa hồ sơ quân bạ của trên một triệu rưỡi quân nhân VNCH. Hàng trăm cuốn băng từ tính bị bỏ lại ở Trung tâm Điện toán bộ Tổng Tham mưu VNCH cùng với hệ thống điện toán IBM 360 mà, dù với sự trợ giúp của Nga sô, VC không sao đọc được. Trước hết vì lý do kỹ thuật. Trong thập niên 1970, kỹ thuật điện toán đang trên đà phát triển, mỗi hãng chế tạo máy điện toán một khác, không máy nào tương tự như máy nào. Ngay cả cùng một hãng mà khác đời, máy điện toán cũng không *compatible* (tương hợp). Do đó, người ngoại cuộc sẽ gặp rất nhiều khó khăn khi tìm cách sử dụng hệ thống IBM 360 cũ. Lý do thứ hai là các hồ sơ điện toán chứa dữ kiện quan trọng đều được mã hóa và cần biết *password* (ám hiệu) mới có thể mở ra đọc.

Đầu năm 1984, tôi được công ty cử đi dự hội nghị về giải mã điện toán ở Philadelphia thuộc Pennsylvania và có dịp nghe Copperhead thuyết trình phương thức giải mã dùng trong dự án "hợp tác kỹ thuật" với một "quốc gia Á châu." Tôi nhận thấy ông gần đạt tới kết quả, nhưng chưa tới đích vì ông không rành tiếng Việt. Nhân viên điều hành và thảo chương điện toán VNCH chắc hẳn đã đặt *password* tiếng Việt, dùng quy ước Telex ngày trước dùng đánh điện tín do Nguyễn văn Vĩnh (1882 - 1936) nghĩ ra. Ví dụ, nếu muốn lấy *password* "QUỲNH-CHÂU" thì phải ghi: "QUYFNH-CHAAU." Nếu có các dụng cụ điện toán như ông và dùng phương pháp ông nghĩ ra, tôi sẽ tìm ra *password* và đọc các cuộn băng từ tính không mấy khó khăn.

Khám phá này khiến tôi toát mồ hôi hột. Tôi vội vã rời phòng họp, chạy như bay ra phi trường, và thay vì bay về nhà, đổi vé máy bay sang Toronto, Gia Nã Đại để gặp Bảo; bạn tôi chủ trương tạp chí *Xxxx Việt*. Đêm đó, tôi viết bài tường trình khoa học về "dự án Copperhead," và Bảo thêm ý kiến, sửa chữa cho thích hợp với độc giả không chuyên môn, và dàn xếp "chạy" vào số *Xxxx Việt* sớm nhất. Đồng thời, Bảo fax bài viết cho anh Trực ở Hoa Thịnh Đốn để nhờ

chuyển đến mấy tờ báo anh cộng tác ở California. *Fax*, viết tắt của “facsimile,” là gửi hình ảnh qua đường dây điện thoại.

Vài tuần sau, báo chí Orange County đăng tải thông cáo của VNDCHQĐ buộc tội “tên giáo sư Copperhead” bắt lương và vô nhân đạo và cam kết sẽ trừng trị thỏa đáng. Copperhead sợ hãi báo FBI tính mạng mình bị đe dọa, gắn thêm đèn quanh *driveway* (lối xe đi từ ngoài đường vào sát nhà), đổ hạ các bụi cây quanh nhà, khi chiều xuống kéo màn che kín cửa sổ, mỗi ngày di chuyển theo lộ trình và giờ giấc khác nhau, và mua ba khẩu súng và hàng ngày đi tập bắn.

Sáng thứ Bảy gần giữa tháng Mười, người ta tìm thấy xác của Copperhead trong văn phòng ông ở trường đại học. Vết thương chí tử do khẩu súng lục nhỏ cỡ đạn .25 inch, một trong ba khẩu súng của ông. Khẩu súng đó nằm trong tay ông. Một sinh viên rất gần gũi với ông là Lê Văn Mẫn bị bắt. Em khai rằng trong lúc hai người lấy súng đùa giỡn với nhau, khẩu súng cướp cò và đạn lạc khiến ông thiệt mạng, em sợ quá bèn nhét khẩu súng vào tay ông như thể ông đã tự sát.

Lúc đó Mẫn 21 tuổi, em vượt biên sang Hoa kỳ năm năm trước. Ra tòa, luật sư của Mẫn gọi nhân chứng cho biết Copperhead 48 tuổi là *gay* (tình dục đồng giới). Giữ trong văn phòng nhiều tạp chí *gay* và hình ảnh thanh niên *gay* mặc áo khoác da màu đen, ông liên hệ tình dục với Mẫn, cho em tiền, và mua tặng em xe chiếc gắn máy và áo khoác da màu đen giống như của ông. Do đó, luật sư lý luận, em vô tội vì không có *motive* (động cơ) để giết, ông thiệt mạng chỉ vì rủi ro.

Trong phiên tòa xử Mẫn về tội sát nhân lần đầu, bồi thẩm đoàn bị *hung* (“treo” hay lơ lửng) tức là không đạt được kết luận có tội hay không, và công tố viên quyết định đưa ra xử lại. Trong phiên tòa xử lần thứ hai vào tháng Ba năm sau, hai bên công tố và bị cáo đồng ý không xét xử có bồi thẩm đoàn mà để quan tòa quyết định. Quan tòa xử Mẫn phạm tội ngộ sát và tuyên án ba năm tù.

Trước sau không ai đề cập đến mối liên hệ giữa VNDCHQĐ và Mẫn. Đối với tôi, em là người anh hùng chịu hy sinh ba năm của cuộc đời son trẻ để bảo mật cho hơn nửa triệu người lính sa cơ thất thế bị đày đọa trong trại tù “cải tạo.” Cám ơn em, Mẫn ơi!

Nguyễn Ngọc Hoa

Ngày 26 tháng Tư, 2023